

Academic Article:

Received: 2025-04-21;

Revised: 2025-10-27;

Accepted: 2025-10-29.

บทบาทการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา
ของหลวงปู่เทพโลกอุดรตามความเชื่อของนักปฏิบัติธรรม
The Role of Luang Pu Thap Lok Udon in Preserving Buddhism
according to the Beliefs of the Practitioners

มานพ นักการเรือน*¹, พระมหาวีระชาติ ปิยวรรณโณ (โปธา)²,
ฉัฐศุภางค์ สารมาศ³, วิญญู กิณะเสน⁴, บานชื่น นักการเรือน⁵
Manop Nakkannian¹, Phramaha Weerachat Piyawannano (Potha)²,
Chatsuphang Saramart³, Winyou Kinasen⁴, Banchuen Nakkannian⁵

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University, Sirindhornrajavidyalaya Campus
First/Corresponding Author's E-mail: mnakkarreiy@gmail.com*

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลวงปู่เทพโลกอุดรในฐานะพระสมณทูตสายที่ 8 แห่งสุวรรณภูมิ เป็น 1 ในตำนานพระภิกษุสายเหนือโลกและบทบาทในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีวิเคราะห์ เนื้อหาอย่างเป็นระบบจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเสนอมุมมองที่รอบด้านและเข้าใจได้อย่างเหมาะสม จากการศึกษาพบว่า หลวงปู่เทพโลกอุดรเป็นพระภิกษุในตำนานที่ปรากฏในความเชื่อของสายพระธุดงค์และ นักปฏิบัติธรรมตั้งแต่ประมาณช่วงปี พ.ศ. 2490-2500 เป็นต้นมา โดยเชื่อว่า ท่านสำเร็จวิชา 8 เข้าออกฉาน ได้ ตามปรารถนา ใช้อิทธิบาท 4 ดำรงกายชั้นธเพื่อทำนุบำรุงพระศาสนาให้ครบ 5,000 ปี และเป็นพระพี่เลี้ยง แก่ พระสายกรรมฐาน องค์ความรู้จากการนำเสนอบทความครั้งนี้ คือ การตั้งสันนิษฐานว่า หลวงปู่เทพโลก อุดรเป็นพระอัครเถระ ซึ่งเป็น 1 ในคณะพระสมณทูตที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในสุวรรณ ภูมิหลังสังคายนา ครั้งที่ 3 ต่อมาเป็นหัวหน้าพระภิกษุสายเหนือโลก บทบาทสำคัญของท่าน ได้แก่ การโปรด ญาติโยม การแสดง ธรรม การแนะนำกรรมฐาน การช่วยเหลือพระปฏิบัติดีและการเปิดโอกาสให้ศิษย์พิสูจน์ ธรรมจาก ประสบการณ์ตรง

คำสำคัญ: หลวงปู่เทพโลกอุดร, พระอัครเถระ, นักปฏิบัติธรรม

Abstract

This article aims to study Luang Pu Thap Lok Udon, the eighth monastic missionary of Suvarnabhumi, one of the legendary monks, and his role in promoting Buddhism. A systematic analysis of various documents provides a comprehensive and appropriate perspective. The

findings reveal that Luang Pu Thep Lok Udon is a legendary monk who has appeared in the beliefs of ascetic monks and Dhamma practitioners since approximately 1947–1957. It is believed that he attained the Eight Supernatural Powers, was able to enter and exit meditation at will and utilized the four bases of success (Iddhipada) to maintain his physical body to support the religion for 5,000 years. He also served as a mentor to monks of the meditation tradition. The body of knowledge from this article is assumed that he was Phra Uttara Thera, one of the monk missionaries who spread Buddhism in Suvarnabhumi after the Third Buddhist Council and later became the leader of the Legendary monks. His important roles included educating the laity, preaching the Dhamma, advising on meditation, assisting monks with good practice and providing opportunities for disciples to prove the Dhamma through direct experience.

Keywords: Luang Pu Thep Lok Udon, Phra Uttara Thera, Dhamma Practitioners

บทนำ

ความเชื่อเกี่ยวกับหลวงปู่เทพโลกอุดร (หลวงปู่ใหญ่หรือพระในดง) เป็นความเชื่อที่มีรากฐานมาจากตำนานพระอริยสงฆ์ผู้ทรงอภิญา ซึ่งเชื่อกันว่า เป็นพระอริยเจ้าผู้มีอายุยืนยาวและยังดำรงชั้นธำมัญญะเพื่อช่วยเหลือโลก โดยไม่มีหลักฐานชัดเจนทางประวัติศาสตร์ว่า เริ่มต้นเมื่อใด เนื่องจากเป็นความเชื่อในลักษณะตำนานหรือความศรัทธาแบบปากต่อปากที่แพร่กระจายอยู่ในหลายพื้นที่ของประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคอีสาน ภาคเหนือและภาคกลางตอนบน จุดเริ่มต้นของความเชื่อเกี่ยวกับหลวงปู่เทพโลกอุดรอยู่ในรูปแบบปริศนาธรรม และการปรากฏตัวอย่างลึกลับ เริ่มมาจากคำบอกเล่าในหมู่ผู้ปฏิบัติธรรม พระภิกษุ นักปฏิบัติ วิปัสสนา หรือผู้ฝึกสมาธิ ที่อ้างว่า เคยพบเห็นหลวงปู่ในนิมิต (ฝัน) หรือในระหว่างการภาวนาในถ้ำ ป่าหรือวัด และสถานที่ปฏิบัติธรรมในถิ่นห่างไกล

บางรายระบุว่า ท่านมาสอนธรรมในจิต หรือปรากฏตัวในรูปพระภิกษุวัยกลางคน หรือพระภิกษุหนุ่มหรือซีปะขาว สวมชุดขาว (ภุริ ภักดี, ม.ป.ป.: 78) เดินทางล่องลอยไม่ยึดติดสถานที่ เริ่มมีการพูดถึงมากขึ้นประมาณช่วงปี พ.ศ. 2490–2500 เป็นต้นมา ศรัทธาชนจำนวนมากในประเทศไทยรู้จักท่านในฐานะเป็นพระอริยเจ้าผู้เร้นลับหรือพระอริยเจ้าผู้ไม่เปิดเผยนาม แต่มีลักษณะความเชื่อสืบต่อกันโดยไม่มีบันทึกแน่ชัด โดยเฉพาะผ่านคำบอกเล่าของพระอริยสงฆ์ เช่น หลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ หลวงปู่ตื้อ อจลธมฺโม หลวงปู่หลุย จันทสาโร หลวงพ่อฤๅษีลิงดำ (พระราชพรหมยาน) ที่มักกล่าวถึงพระอรหันต์รูปต่าง ๆ ซึ่งเชื่อกันว่า เป็นหลวงปู่เทพโลกอุดร คอยปรากฏร่างให้เห็นเพื่อสั่งสอนธรรมปฏิบัติและช่วยเหลือนักปฏิบัติธรรมทั้งที่เป็นพระภิกษุและชาวบ้านที่มีปัญหาในการปฏิบัติ หรือตกอยู่ในสถานการณ์ที่คับขันอันตรายในป่า ท่านได้กระทำตนเป็นครูผู้คอยสอนพระอรหันต์ที่ปฏิบัติกรรมฐานในป่าทุกหนทุกแห่ง และได้กระทำตนเป็นตัวแทนของพระศาสดา (สิทธา เขตวัน และคณะ, ม.ป.ป.: 9) ท่านสำเร็จในวิชา 8 (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 11: 278-287) โดยเฉพาะมีวิปัสสนาญาณแก่กล้าอย่างยิ่ง มีมโนมยิทธิ คือ นิรมิตกายอื่นนอกจากกายนี้ สามารถแสดง

ฤทธิ์ต่าง ๆ ได้ เช่น ล่องหนหายตัว ย่นระยะทางจะไปด้วยจิตหรือไปกายหายไปได้ทั่วทุกภพ ฯลฯ (สิทธา เขตวัน และคณะ, ม.ป.ป.: 10) และเป็นผู้ชำนาญแคล้วคล่องในการเข้าออกฌานได้ตามปรารถนา สามารถใช้อิทธิบาท 4 เพื่อดำรงกายชั้นนี้ให้มีอายุยืนได้เพื่อที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ครบ 5,000 ปี และเพื่อทำหน้าที่เหมือนพระพี่เลี้ยงให้แก่พระภิกษุสายกรรมฐานเพื่อให้เข้าถึงธรรม

อย่างไรก็ตาม มีข้อสันนิษฐานหลากหลายเกี่ยวกับหลวงปู่เทพโลกอุดรว่า อาจเป็นพระภิกษุสำคัญในประวัติศาสตร์ ได้แก่ พระสุภทัตเถระ ซึ่งเป็นพระภิกษุรูปสุดท้ายที่ได้รับเอหิภิกขุอุปสัมปทาจากพระพุทธเจ้าพร้อมพุทธบัญญัติให้ดูแลพระศาสนาให้ครบ 5,000 ปี หรือเป็นพระอุปัชฌาย์ผู้มีปัญญาสูง ที่เชื่อว่ายังมีชีวิตเพื่อคุ้มครองพระศาสนา โดยเฉพาะในความเชื่อของล้านนา พม่า มอญ มีพิธีใส่บาตรเที่ยงคืนในวันเพ็ญพุธ หรือไม่ก็อาจเป็นพระอุตรเถระ ซึ่งเป็น 1 ในคณะสมณทูตสายที่ 8 ที่เผยแผ่พระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ ซึ่งเชื่อว่า ยังดำรงชั้นนี้เพื่อดูแลพระศาสนาในดินแดนนี้ ทั้งหมดล้วนสะท้อนความศรัทธาในรูปของพระผู้ดูแลพระศาสนาที่ปรากฏสืบเนื่องมายาวนาน (ข้าววาไรตี้, 2561ก)

บทความนี้มุ่งเน้นศึกษาหลวงปู่เทพโลกอุดร ในฐานะเป็นพระสมณทูตสายที่ 8 แห่งสุวรรณภูมิ เป็น 1 ในตำนานคณะพระภิกษุสายเหนือโลก และบทบาทการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาในด้านต่าง ๆ เท่าที่มีคนไปพบหรือสัมผัสแล้วนำมาถ่ายทอดเล่าสืบต่อ ๆ กัน เป็นการแสดงให้เห็นถึงอิทธิพลความเชื่อที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้อยู่ยาวนานเท่านานในทางรูปธรรมโดยมีบุคคลแกนนำเข้ามาเกี่ยวข้อง อาจจะมีการสืบค้นต้นเค้าเรื่องของหลวงปู่เทพโลกอุดรไปถึงคัมภีร์ระดับอรรถกถา คือ คัมภีร์สมันตปาสาทิกา และคัมภีร์พงศาวดารลังกา คือ คัมภีร์มหาวงศ์ได้

หลวงปู่เทพโลกอุดร ในฐานะเป็นพระสมณทูตสายที่ 8 ดินแดนสุวรรณภูมิ

หลวงปู่เทพโลกอุดร ซึ่งพระภิกษุกลับไปในตำนาน ค่อนข้างสันนิษฐานไปว่า เป็นพระอุตรเถระผู้มาพร้อมกับพระโสณเถระ เป็นพระสมณทูตที่พระโมคคัลลีสบุตรตีสสเถระส่งมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ หลังทำการสังคายนาครั้งที่ 3 เมื่อพุทธศตวรรษที่ 3 เสร็จแล้ว โดยเชื่อกันว่า พระอุตรเถระนั้นยังดำรงสังขารชั้นนี้อยู่เพื่อดูแลพระศาสนาในสุวรรณภูมิจนถึงปัจจุบันนี้

ในคัมภีร์สมันตปาสาทิกาได้กล่าวถึงการสังคายนาครั้งที่ 3 ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 234 ที่โอศากการามกรุงปาฏลีบุตร แคว้นมคธ ประเทศอินเดีย โดยมีพระโมคคัลลีสบุตรตีสสเถระเป็นประธาน การสังคายนาครั้งนี้มีพระสงฆ์มาประชุมร่วมกัน 1,000 รูป ดำเนินการอยู่เป็นเวลา 9 เดือน จึงเสร็จสิ้น ข้อปรารถนาในการทำสังคายนาครั้งนี้เกิดขึ้นเมื่อพวกเขาเถียรถีย์หรือนักบวชศาสนาอื่นมาปลอมบวชแล้วแสดงลัทธิศาสนาและความเห็นของตนว่า เป็นพระพุทธศาสนา พระโมคคัลลีสบุตรตีสสเถระจึงขอความอุปถัมภ์จากพระเจ้าอโศกมหาราชในการทำสังคายนาพระธรรมวินัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำจัดความเห็นของพวกเขาเถียรถีย์ออกไป การสังคายนาครั้งนี้พระโมคคัลลีสบุตรตีสสเถระได้แต่งตั้งคัมภีร์กถาวัตถุ ซึ่งเป็นคัมภีร์หนึ่งในพระอภิธรรมปิฎกไว้ด้วย (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 80: 8-20) แต่ในศิลาจารึกของพระเจ้าอโศกมหาราช ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระองค์ กลับไม่ปรากฏเรื่องเกี่ยวกับการอุปถัมภ์การทำสังคายนาครั้งที่ 3 และการ

อุปถัมภ์การส่งคณะพระสมณทูตไปประกาศพระพุทธศาสนาในประเทศแต่อย่างใด (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2552: 123-199)

เมื่อทำสังคายนาเสร็จแล้ว พระโมคคัลลีบุตรติสสเถระได้ปรารภพิจารณาถึงความตั้งมั่นแห่งพระศาสนาในปัจจุบันตชนบทในอนาคต (อรรถกถาภาษาบาลี เล่ม 1: 55) จึงได้มีการส่งคณะพระสมณทูตไปประกาศพระพุทธศาสนาในปัจจุบันตชนบท คือ ประเทศอินเดีย ปากีสถาน อิหร่าน ตุรกี เนปาล ประเทศในคาบสมุทรอินโดจีน และศรีลังกา รวม 9 สาย (อรรถกถาภาษาบาลี เล่ม 1: 58-95) มีดังนี้

สายที่ 1 พระมัชฌันติกเถระ เป็นหัวหน้าไปประกาศศาสนา ได้แสดงอลคัททูปมสูตรแก่ชาวแคว้นกัษมีระและแคว้นคันทาระ ที่แคว้นกัษมีระ คือ รัฐแคชเมียร์ ประเทศอินเดียปัจจุบัน และแคว้นคันทาระในปัจจุบัน คือ รัฐปัญจาบ ทั้งของประเทศอินเดียและประเทศปากีสถาน

สายที่ 2 พระมหาเทวเถระ เป็นหัวหน้าไปประกาศศาสนาที่แคว้นมทิสสมณฑล ได้แสดงเทวทูตสูตรแก่ชาวแคว้นมทิสสมณฑล และดินแดนลุ่มแม่น้ำโคธาวารี ปัจจุบัน คือ เมืองไมซอร์ รัฐกรณาฏกะ ตอนใต้ของประเทศอินเดีย

สายที่ 3 พระรักขิตเถระ เป็นหัวหน้าไปประกาศศาสนาที่แคว้นนวนวาสิชนบท ได้แสดงอนมตคคสังยุตต์แก่ชาวแคว้นนวนวาสิชนบท ปัจจุบัน คือ เมืองบอมเบย์ รัฐมหาราษฏร์ ดินแดนทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศอินเดีย

สายที่ 4 พระโยนกธรรมรักขิตเถระ เป็นหัวหน้าไปประกาศศาสนาที่อปรันตชนบท ได้แสดงอัคคิขันธ์อุปมสูตรแก่ชาวอปรันตชนบท ปัจจุบัน คือ ดินแดนแถบชายทะเลเหนือเมืองบอมเบย์

สายที่ 5 พระมหาธรรมรักขิตเถระ เป็นหัวหน้าไปประกาศศาสนาที่มหารัฐชนบท ได้แสดงมหานารทกัสสปาคดกแก่ชาวมหารัฐชนบท ปัจจุบัน คือ รัฐมหาราษฏร์ ประเทศอินเดีย

สายที่ 6 พระมหารักขิตเถระ เป็นหัวหน้าไปประกาศศาสนาที่โยนกประเทศ ได้แสดงกาฬการามสูตรแก่ชาวโยนกประเทศ ปัจจุบัน ได้แก่ ดินแดนที่เป็นประเทศอิหร่านและประเทศตุรกี

สายที่ 7 พระมัชฌิมเถระ พร้อมด้วยคณะ คือ พระกัสสปโคตรเถระ พระอฬกเทวเถระ พระทุนทุภิสสรเถระ และพระสหัสสเทวเถระ ไปประกาศศาสนาที่หิมวันตประเทศ ได้แสดงธัมมจักกัปปวัตตนสูตรแก่ชาวหิมวันตประเทศ ปัจจุบัน ได้แก่ ดินแดนแถบภูเขาหิมาลัย ประเทศเนปาล

สายที่ 8 พระโสณเถระ และพระอุตตเถระ เป็นหัวหน้าไปประกาศศาสนาที่สุวรรณภูมิ ได้แสดงพรหมชาลสูตรแก่ชาวสุวรรณภูมิ ปัจจุบัน คือ ประเทศในคาบสมุทรอินโดจีน เช่น พม่า ไทย ลาว กัมพูชา ฯลฯ

สายที่ 9 พระมหินทเถระ โอรสของพระเจ้าอโศกมหาราช เป็นหัวหน้าไปประกาศศาสนาพร้อมทั้งพระอัญญาเถระ พระอุตตเถระ พระภัททสาธเถระ พระสัมพลเถระ สุนนสามเณร และภันชากอุบาสกที่เกาะตัมพปณณทวิป ได้แสดงจุฬหัตถิปโทปมสูตรแก่ชาวเกาะตัมพปณณทวิป ปัจจุบัน คือ ประเทศศรีลังกา

คัมภีร์สมันตปาสาทิกานี้ได้ระบุข้อความในตอนท้ายต่อจากการส่งคณะพระสมณทูตไปประกาศพระพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ ว่า “พระเถระแม้ทั้งหมด (ซึ่งเป็นพระสมณทูต) เมื่อจะไปยังทิสภาคนั้น ๆ ก็เข้าใจอยู่ว่า ในปัจจุบันตชนบททั้งหลาย ต้องมีคณะปัญจวรรค จึงสมควรทำอุปสมบทกรรมได้ ดังนี้ จึงไปกันพวกละ 5 รวมกับตน” (อรรถกถาภาษาบาลี เล่ม 1: 58)

โดยเฉพาะคณะพระสมณทูตสายที่ 8 ที่ไปประกาศศาสนาที่สุวรรณภูมินั้น คัมภีร์สมันตปาสาทิกา ได้ระบุไว้แต่หัวหน้า ได้แก่ พระโสมเถระ และพระอุตตเถระ ท่าน 2 รูปได้แสดงฤทธิ์ปราบนางรากษสหรือผีเสื่อน้ำที่ขึ้นมาจากสมุทรเพื่อเคี้ยวกินพวกทารกที่เกิดในราชตระกูล จนทำให้นางรากษสและบริวารหนีไปแล้ว ได้ตั้งอารักขาไว้โดยรอบเกาะ และได้แสดงพรหมชาลสูตร ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับทิวฎี 62 ประการ อันเป็นมิจฉาทิวฎี ซึ่งแตกต่างจากคำสอนของพระพุทธเจ้า ไม่ใช่ทางให้พ้นทุกข์ได้เลย (พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล เล่ม 11: 13-48) โดยสรุป คือ พวกหนึ่งเห็นว่า มีตลอดไป เทียงนินทร เป็นสัสสตทิวฎี ส่วนอีกพวกหนึ่งเห็นว่า ขาดสูญ ไม่มีนินทร เป็นอุจเฉททิวฎี ขณะที่พระพุทธศาสนาเป็นมัชฌิมาปฏิปทาหรือทางสายกลาง ไม่ใช่ทั้ง 2 อย่างข้างต้น เป็นหลักปฏิจจสมุปปาท คือ สิ่งทั้งหลายเกิดขึ้นหรือดับไป เพราะมีเงื่อนไขและหมดเงื่อนไข จะชี้ชัดลงไปตายตัวไม่ได้ แล้วแต่เงื่อนไข คณะพระสมณทูตสายที่ 8 ได้แสดงพระสูตรนี้แก่ชาวสุวรรณภูมิจึงทำให้ตั้งอยู่ในไตรสรณคมณ์และเบญจศีล ประชาชนประมาณ 60,000 คน ได้บรรลुरुธรรม พวกเด็กในตระกูลประมาณ 3,500 คน บวชแล้ว กุลธิดาประมาณ 1,500 นาง ก็บวชแล้ว

ในคัมภีร์มหาวงศ์ ซึ่งเป็นคัมภีร์พงศาวดารลังกา ว่าด้วยเหตุการณ์บ้านเมืองของประเทศศรีลังกา ซึ่งแต่งโดยพระมหานามเถระและคณะบัณฑิตได้บันทึกไว้ ดังนี้ “เมื่อสังคายนาครั้งที่ 3 ในชมพูทวีปสิ้นสุดลงเหมือนกันกับในคัมภีร์สมันตปาสาทิกา ขยายความเฉพาะสายที่ 8 คือ พระโสมเถระกับพระอุตตเถระได้ไปยังสุวรรณภูมิ สมัยนั้น นางผีเสื่อน้ำผู้ร้ายไหลขึ้นจากสมุทรไปจับเด็กที่เกิดในพระราชวังกินเป็นอาหาร ในเวลานั้นมีพระกุมารประสูติในพระราชวัง มนุษย์ทั้งหลายเห็นพระเถระ จึงคิดว่า เป็นสหายของนางผีเสื่อน้ำ จึงพากันฉวยอาวุธเข้าไปจะฆ่า ฝ่ายพระเถระจึงถามว่า นี่เรื่องอะไรกันแล้วได้กล่าวกับชนเหล่านั้นว่า พวกอาตมาเป็นสมณะ มีศีล ไม่ใช่สหายของผีเสื่อน้ำ ในขณะที่นางผีเสื่อน้ำนั้นพร้อมบริวารไหลขึ้นมาจากทะเลมหาชนเห็นนางผีเสื่อน้ำ ต่างพากันหวีดร้องเสียงดัง พระเถระจึงเนรมิตเป็นผีเสื่อน้ำซึ่งนำสะพังกิ้วเป็น 2 เท้า เข้าโอบล้อมนางผีเสื่อน้ำนั้นพร้อมทั้งบริวารไว้ทุกด้าน นางผีเสื่อน้ำนั้นรู้ว่า สถานที่นี้ พวกผีเสื่อน้ำเหล่านั้นได้ยึดครองไว้แล้ว จึงกลัวพากันหนีไป พระเถระจัดวางการอารักขาประเทศนั้นโดยรอบแล้วแสดงพรหมชาลสูตร

ชนเป็นอันมากได้ดำรงอยู่ในสโรณะและศีล ส่วนชน 60,000 คน ได้บรรลुरुธรรม เด็กชายในตระกูล 3,500 คน ได้บรรพชา ส่วนเด็กหญิงในตระกูล 1,500 คน ก็ได้บรรพชา

ตั้งแต่นั้นมา พระราชาได้ขนานนามพระกุมารที่ประสูติในพระราชวังให้มีพระนามว่า โสมณะ (เจ้าทอง) และอุตตระ (เจ้าอูตร) (พระมหานามเถระ และคณะบัณฑิต, 2553: 114-116)

ยุคของพระพุทธศาสนาที่พระโสมเถระและพระอุตตเถระได้ไปประกาศในดินแดนสุวรรณภูมิ จัดเป็นยุคที่ 1 ของพระพุทธศาสนาในประเทศไทย ซึ่งเรียกว่า ยุคเถรวาทแบบสมัยอโศก (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2555: 143) เนื่องจากพระเจ้าอโศกมหาราชทรงอุปถัมภ์การสังคายนาครั้งที่ 3 และได้ทรงอุปถัมภ์การส่งพระสงฆ์ไปประกาศพระศาสนาในดินแดนต่าง ๆ รวม 9 สายนั้น

สรุปได้ว่า คณะพระสมณทูตที่ไปประกาศพระพุทธศาสนาในประเทศต่าง ๆ ปัจจุบันนี้ คือ ประเทศอินเดีย ปากีสถาน อิหร่าน ตุรกี เนปาล ประเทศในคาบสมุทรอินโดจีน และศรีลังกา รวม 9 สาย ในภายหลังการทำสังคายนาครั้งที่ 3 คณะพระสมณทูตสายที่ 8 ที่ไปประกาศศาสนาที่สุวรรณภูมิได้ระบุไว้แต่พระเถระเฉพาะที่เป็นหัวหน้าเท่านั้น ได้แก่ พระโสมเถระและพระอุตตเถระ แม้ว่าข้อความในแห่งอื่น ๆ จะเปิดกว้าง

ให้คณะพระสมณทูตสายอื่นมีพระภิกษุอย่างน้อย 5 รูป เพื่อสามารถทำอุปสมบทกรรมได้ก็ตาม คณะสมณทูตสายที่ 8 ได้แสดงฤทธิ์ปราบนางรากลษหรือผีเสื้อน้ำที่ขึ้นมาจากสมุทรเพื่อเคี้ยวกินพวกทารกที่เกิดในราชตระกูล จนทำให้นางรากลษและบริวารหนีไปแล้วได้ตั้งอารักขาไว้โดยรอบเกาะ จากนั้น ได้แสดงพรหมชาลสูตรทำให้ชาวสุวรรณภูมิชนจำนวนมากได้ดำรงอยู่ในสภาวะและศีล ได้บรรลุนิพพาน ส่วนหนึ่งได้บรรพชา พระราชาในดินแดนสุวรรณภูมิมีความเลื่อมใสศรัทธาในพระสมณทูตทั้ง 2 รูปเป็นอย่างมาก จึงได้นำชื่อของท่านทั้ง 2 รูปมาตั้งเป็นชื่อเป็นมงคลให้แก่พระกุมาร ในเวลาต่อมาพระอัครเถระได้กลายเป็นหลวงปู่เทพโลกอุดร พระภิกษุลึกลับในตำนาน ยังดำรงสังขารชั้นธำมณีเพื่อดูแลพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิจนถึงปัจจุบันนี้

หลวงปู่เทพโลกอุดรในฐานะเป็น 1 ในตำนานคณะพระภิกษุสายเหนือโลก

ตามหลักฐานของวัดเพชรพลี ซึ่งขุดค้นพบ ณ ซากศิลาวัตบัวคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี) ระบุว่า คณะพระสมณทูตสายที่ 8 มีทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อำมาตย์ พราหมณ์และนางพราหมณี โดยที่เป็นพระภิกษุประกอบด้วย 1. พระโสณเถระ 2. พระอัครเถระ 3. พระมุณีเถระ 4. พระฉนัยเถระ และ 5. พระภูริยเถระ เพื่อให้สอดคล้องกับการอุปสมบทตามพระวินัยบัญญัติในปัจจุบันประเทศไทย จะต้องมีพระภิกษุ จำนวน 5 รูปประชุมพร้อมกัน ส่วนสามเณร ได้แก่ สามเณรอิสิจน์ สามเณรคุณะ สามเณรนิตยะ อุบาสก ได้แก่ เขมกอุบาสก อนิฆอุบาสก อคฺลยอำมาตย์ และพราหมณ์และนางพราหมณี ผู้คนอีก 38 คน (ข่าววาไรตี้, 2559)

พระอัครเถระ ผู้มาพร้อมกับพระโสณเถระ ซึ่งเป็นพระสมณทูตที่พระเจ้าอโศกมหาราชส่งมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิได้กลายเป็นหลวงปู่เทพโลกอุดร และเชื่อกันว่า พระอัครเถระนั้นยังดำรงสังขารชั้นธำมณีเพื่อดูแลพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ ซึ่งท่านนั้นเป็นพระภิกษุรูปหนึ่งที่เป็นกำลังหลักที่ไปประกาศศาสนาที่สุวรรณภูมิเพื่อต้องการให้พระสัทธรรมของพระพุทธเจ้าดำรงอยู่ตลอดเวลา โดยคอยแนะนำสั่งสอนนักปฏิบัติธรรมให้มีความรู้และการปฏิบัติไปในแนวทางของพระพุทธศาสนาและช่วยเหลือนักปฏิบัติธรรมซึ่งอาจเกิดอันตรายในขณะที่ปฏิบัติธรรมในป่าเขาลำเนาไพร

คณะพระสมณทูตสายที่ 8 ทั้ง 5 รูป ได้กลายเป็นคณะภิกษุสายเหนือโลก ซึ่งเชื่อกันว่า ประกอบด้วย 1. พระอัครเถระ เรียกกันว่า หลวงปู่เทพโลกอุดร หรือหลวงปู่ใหญ่ 2. พระโสณเถระ เรียกกันว่า หลวงปู่ขรัวตีนโต 3. พระมุณีเถระ เรียกกันว่า หลวงปู่โพธิ์โพธิ์ 4. พระฉนัยเถระ เรียกกันว่า หลวงปู่ขรัวขี้เถ้า และ 5. พระภูริยเถระ เรียกกันว่า หลวงปู่หน้าปาน

สรุปได้ว่า คณะพระสมณทูตสายที่ 8 ที่ไปประกาศศาสนาที่สุวรรณภูมิ คัมภีร์สมันตปาสาทิกาได้ระบุไว้เฉพาะหัวหน้า ได้แก่ พระโสณเถระและพระอัครเถระ แต่ตามหลักฐานของวัดเพชรพลีได้ระบุเพิ่มเติมเพื่อให้เพียงพอแก่การอุปสมบทในปัจจุบันประเทศไทย ซึ่งจะต้องมีพระภิกษุ จำนวน 5 รูป ประชุมพร้อมกัน โดยเพิ่มพระมุณีเถระ พระฉนัยเถระและพระภูริยเถระเข้ามา และมีคณะประกอบไปด้วยสามเณร อุบาสก อำมาตย์ พราหมณ์และนางพราหมณี แต่เพื่อให้พระศาสนาของพระพุทธเจ้าดำรงอยู่ตลอดเวลาในดินแดนสุวรรณภูมิจึงได้สร้างคณะพระสมณทูตสายที่ 8 ซึ่งได้มาปักธงชัยแห่งพระอรหันต์แต่แรกเริ่มนั้น เป็นตำนาน

คณะพระภิกษุสายเหนือโลก โดยมีพระอุตรเถระ ซึ่งเรียกกันว่า หลวงปู่เทพโลกอุดรหรือหลวงปู่ใหญ่เป็นแกนนำที่คอยแนะนำสั่งสอนและช่วยเหลือให้นักปฏิบัติธรรมมาอย่างต่อเนื่อง

บทบาทของหลวงปู่เทพโลกอุดรตามความเชื่อของนักปฏิบัติธรรม

บทบาทของหลวงปู่เทพโลกอุดร ในฐานะเป็นพระสมณทูตสายที่ 8 สุวรรณภูมิ และในฐานะเป็น 1 นำนานคณะพระภิกษุสายเหนือโลก ตามความเชื่อของนักปฏิบัติธรรม ทั้งที่เป็นพระภิกษุสามเณรและชาวบ้าน ได้ถูกผลิตซ้ำในด้านความเชื่อถือสืบกันมาจนถึงปัจจุบันนี้ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งหนังสือและสื่อสังคมออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊กเพจ เฟซบุ๊ก ยูทูบ ฯลฯ สามารถจัดเป็นระบบเพื่อเป็นประโยชน์แก่การศึกษาได้ 5 ด้าน ดังนี้

1. บทบาทด้านการโปรดญาติโยม สิทธา เขตวัน อดีตนักเขียนแห่งนิตยสารโลกทิพย์ ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการมาโปรดญาติโยมของหลวงปู่เทพโลกอุดรไว้ ดังนี้ ที่บ้านเศรษฐีคนหนึ่ง จังหวัดนครปฐม ลูกชายโชคดีจับได้ใบดำ ไม่ต้องเกณฑ์ทหาร ท่านเศรษฐีดีใจมากจึงนิมนต์พระภิกษุมาฉันเพลที่บ้านทำบุญใหญ่ให้ลูกชาย งานนี้เมื่อถึงเวลาปรากฏว่า มีพระภิกษุหนุ่มมานั่งหัวแถว พระภิกษุที่มาได้รับนิมนต์มาถึงถึง จึงสร้างความไม่พอใจให้แก่พระเถระอาวุโสเท่าใดนัก เจ้าภาพก็ย้อนมาถามคนคอยล้างเท้าพระภิกษุว่า พระภิกษุหนุ่มลึกลับรูปนี้มาแต่ไหน ขึ้นมาได้อย่างไร คนคอยล้างเท้าก็ไม่ทราบ เพราะท่านขึ้นไปบนเรือนตั้งแต่เมื่อใดก็ไม่รู้ เจ้าภาพไปเจรจากับพระภิกษุลึกลับขอให้ท่านไปนั่งท้ายแถว พระภิกษุลึกลับรูปนี้ก็กล่าวว่า “อาตมาอาวุโสที่สุดในสถานที่แห่งนี้ ดังนั้น อาตมานั่งในที่นี้จึงถูกควรแล้ว”

เมื่อท่านยืนยันเช่นนั้นก็เป็นที่สนใจแก่เจ้าภาพและพระภิกษุรูปอื่น ๆ ท่านเจ้าภาพต้องขอให้พระภิกษุรูปอื่น ๆ อนุโลมยอมตามกันไป สร้างความไม่พอใจแก่คณะพระภิกษุที่มา ต่างสงสัยว่า พระภิกษุหนุ่มรูปนี้จะเป็นพระภิกษุจริงหรือเปล่า หน้าตาแบบนี้เป็นพระภิกษุหรือสามเณรกันแน่

ครั้นแล้วถึงเวลาพระภิกษุให้ศีลเจริญพระพุทธมนต์ เรื่องน่าอัศจรรย์ก็เกิดขึ้น ทันทีที่พระภิกษุหนุ่มลึกลับเริ่มสวดนะโมขึ้น ดินฟ้าอากาศก็เกิดวิปริต มหาเมฆใหญ่ปกคลุมทั่วท้องฟ้า จนมืดมิดไปหมด เสียงฟ้าร้องครืนคราน พร้อมๆ กันสายอสุณีบาดได้ฟาดลงมาหลายต่อหลายครั้งจนแสบแก้วหู เสียงของพระภิกษุหนุ่มก้องกังวานใส เมื่อทุกคนเงยหน้าขึ้นดูพระภิกษุหนุ่มดังกล่าวก็ต้องอัศจรรย์ใจ เพราะบัดนี้พระภิกษุหนุ่มรูปดังกล่าวกลับกลายเป็นพระภิกษุชราอายุน่าจะร่วมร้อยปี รูปร่างสูงใหญ่ หูยานผิดคนธรรมดา

เมื่อท่านสวดจบท่องฟ้าอากาศก็พลันแจ่มใสขึ้น ครั้นเวลาฉันท่านก็ฉันข้าวกับเกลือเพียงคำเดียว แล้วกล่าวว่า อาตมาต้องการมาโปรดญาติโยมทั้งหลาย ผู้ใดใครเป็นศิษย์อาตมาให้ไปในป่าแถบกาญจนบุรี ท่านพูดเพียงเท่านั้นแล้วก็ลา การลาของท่านนั้น คือ ตัวท่านค่อย ๆ จางหายไปในอากาศ จนหายไปหมดทั้งร่างสร้างความตะลึงงันแก่ทุกคนรวมทั้งพระภิกษุทุกรูปในงานนั้น นี่คือ ปาฏิหาริย์จากหลวงปู่เทพโลกอุดร (สิทธา เขตวัน และคณะ, ม.ป.ป.: 10-14)

2. บทบาทด้านการแสดงธรรม จากบันทึกของพระครูบาสุ่ม สนฺตจิตฺโต แห่งวัดปากดุก ตำบลปากดุก อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า หลวงปู่เทพโลกอุดรได้แสดงธรรมแก่พวกบังบด คือ คนที่อาศัยอยู่ตามป่าหรือภูเขา พอสรุปสาระสำคัญได้ 4 เรื่อง ดังนี้

1) เรื่องตนแลเป็นที่พึ่งแห่งตน คือ คนที่ทำบุญไว้ด้วยตนเองเท่านั้น บุญจะช่วยเหลือเราได้ คนอื่นไม่มีใครจะช่วยให้ เราได้ คนอื่นจะช่วยเราได้ ก็แต่ในเวลาที่เรามีชีวิตอยู่เท่านั้น

2) เรื่องบุญ คือ บุญเป็นสมบัติความชอบ ทุกคนควรประกอบก่อให้เกิดขึ้นทั้งทางกาย วาจาและใจ ให้รับแรงบำเพ็ญบุญให้แก่ตัวเอง เพราะบุญนั้นเองจะติดตามตัวเราไปในภพหน้า บุญจะเกิดขึ้นก็เพราะมี รากเหง้า คือ อโลภะ อโทสะ อโมหะ เป็นฝ่ายเทวดา 3 ตน บาปจะเกิดขึ้นก็เพราะมีมูลเหตุ คือ โลภะ โทสะ โมหะ เป็นฝ่ายยักษ์ 3 ตน ให้เลือกเอาฝ่ายเทวดา โดยที่เทวดานั้น มีสถานที่อยู่เป็นทิพย์ มีความสุขในปราสาท ส่วนยักษ์นั้น มีความทุกข์ มีความกดดัน มีศัตรู เกิดพยาบาล จอกล้างจองผลาญ ไม่มีที่สุด

3) เรื่องสุจริต-ทุจริต คือ คนเราเกิด มาเป็นมนุษย์ผู้สมบูรณ์พร้อม ควรตั้งใจถอยห่างจากทางอบาย คือ ประกอบแต่สุจริต 3 คือ กายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริต และงดเว้นจากทุจริต 3 คือ กายทุจริต วจิตุจริต และมโนทุจริต เพราะการประพฤติทุจริตผิดธรรมะ ถึงแม้ว่าจะให้ความสุขก็เป็นความสุขชั่วคราว ใคร ๆ ต่างไม่ต้องการรับผลแห่งทุจริตที่ตนเองก่อขึ้นมาแล้วทั้งนั้น

4) เรื่องกรรม คือ มนุษย์แต่ละคนจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์นั้น ต้องมีกรรมเป็นของตนเอง กรรมนั้นต้อง เป็นกรรมดี จึงจะได้เกิดมาเป็นมนุษย์ที่มีอาการครบถ้วน ถ้ากรรมดีที่เราสั่งสมมานั้นมีน้อย ก็จะทำให้เกิดมาไม่ สมประกอบ บางคนก็หูหนวก บางคนก็ตาบอด บางคนก็เป็นใบ้ บางคนก็มีอวัยวะไม่ครบข้าง หรือเกินข้าง (ไทยดำ และคณะ, ม.ป.ป.: 233-235)

ในบางแห่ง ได้กล่าวถึงธรรมชาติของหลวงปู่เทพโลกอุดร ซึ่งเป็นรู้จักแพร่หลายโดยทั่วไป ดังนี้ 1) ธรรมชาติ ของท่านต้องเกิดจากการปฏิบัติเท่านั้น 2) ต้องมีสติอยู่ทุกลมหายใจเข้าออก 3) อยากรู้ธรรมชาติหรือคำสอนของ ท่าน ให้ดูจิตตนเอง 4) ให้รักผู้อื่นเหมือนที่รักตน 5) ให้ทำตัวเหมือนน้ำ น้ำไปได้ทุกสถานที่ อยู่ในน้ำ ในอากาศ ในดิน น้ำอยู่ได้ทุกสภาวะ เป็นไอน้ำ เป็นน้ำ เป็นน้ำแข็ง น้ำให้ความชุ่มชื้น สดชื่น แก้กะหาย น้ำให้ชีวิตและ ทำลายชีวิต น้ำให้ความความเย็น ให้ความร้อน น้ำมีรูปร่างต่าง ๆ กันตามรูปร่างของภาชนะ น้ำใช้ล้างความ สกปรกให้สะอาด ฯลฯ (ข้าววาไรตี้, 2561ก; ข้าววาไรตี้, 2561ข)

3. บทบาทด้านการแนะนำกรรมฐาน หลวงพ่อชาญาณรงค์ อภิขิต เมื่อครั้งเป็นสามเณรได้พบพระภิกษุ ชรารูปหนึ่ง โดยที่ท่านได้ชักชวนให้ไปเรียนการปฏิบัติกรรมฐาน ให้ไปพบท่านที่ป่าแห่งหนึ่ง ในจังหวัด กาญจนบุรี ตามวันเวลาที่กำหนดไว้แต่เพียงผู้เดียว เมื่อไปถึงสถานที่นัดหมาย เป็นป่าซึ่งห่างไกลจากตัวเมือง มาก พระภิกษุชรารูปนั้นได้มาคอยรอรับอยู่ก่อนแล้ว จึงบอกให้สามเณรทราบเพียงสั้น ๆ ว่า “หลวงพ่อก็จะเริ่ม ประสิทธิ์ประสาทวิชาวิทยาศาสตร์ทางใจให้ ณ สถานที่แห่งนี้” จากนั้น พระภิกษุกลางคนอีก 2 รูป ก็แยกย้าย กันไปพักผ่อน โดยยึดเอาโคนต้นไม้ใหญ่เป็นร่มพักคนละต้น

ตั้งแต่นั้นมา สามเณรจึงได้เริ่มต้นศึกษาการฝึกจิตให้เป็นสมาธิ อันเป็นการเริ่มต้นของวิชาวิทยาศาสตร์ ทางใจ โดยมีพระภิกษุกลางคน 2 รูป เป็นผู้แนะนำ ส่วนพระภิกษุชราเป็นเพียงผู้ควบคุม และคอยอธิบายในสิ่ง ที่ไม่เข้าใจ สามเณรนั้นได้ศึกษาและฝึกฝนร่ำเรียนอยู่เป็นเวลาถึง 7 เดือนเต็ม พอดีใกล้จะถึงเทศกาลเข้าพรรษา พระภิกษุชราจึงบอกว่า ท่านคือ หลวงพ่อดำหรือหลวงปู่เทพโลกอุดร พร้อมทั้งอนุญาตให้สามเณรเดินทางกลับ ก่อน เพื่อบำเพ็ญสมณเพศในเทศกาลเข้าพรรษาตามประเพณี แล้วนัดหมายให้สามเณรกลับมาศึกษาต่ออีก เมื่อออกพรรษาแล้ว ครานี้ ได้กำหนดสถานที่นัดพบใหม่ (มนต์ พันลาย, 2551: 143-145)

4. บทบาทด้านการช่วยเหลือพระปฏิบัติดี หลวงปู่ดู่ พรหมปัญโญ ได้กล่าวถึงไว้หลายวาระ ครั้งหนึ่งท่านเล่าให้ลูกศิษย์ฟังว่า สมัยที่ท่านเดินธุดงค์ในป่านั้น ท่านป่วยเป็นไข้ป่ามาลาเรีย เกือบเอาชีวิตไปทิ้งเสียแล้ว คราวนั้น มีพระภิกษุสิกข์รูปหนึ่งรูปร่างสูงใหญ่ผิวดำ เอายาลูกกลอนมาให้ท่านฉัน หลังจากฉันยาจากพระภิกษุสิกข์เพียงเม็ดเดียว อาการอาหารก็หายเป็นปกติทั้ง เมื่อกลับมาหาพระอุปัชฌาย์ คือ หลวงพ่อกลิ่น จึงเล่าเรื่องถวาย หลวงพ่อกลิ่นได้กล่าวว่า พระภิกษุรูปนี้เป็นพระภิกษุสำคัญอยู่มากหลายยุคหลายสมัยแล้ว คอยช่วยเหลือพระปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ การได้พบแสดงว่า เป็นผู้มีความวิเศษมาก (ข่าววาไรตี้, 2561)

5. บทบาทด้านการเปิดโอกาสให้ศิษย์พิสูจน์ธรรมจากประสบการณ์ตรง หลวงปู่เทพโลกอุดรได้พาศิษย์คือ ปู่โตน หล้าแพร เป็นคนบ้านโพธิ์ไทร อำเภอนิคมบ่งบุรี จังหวัดสิงห์บุรี ไปท่องป่าหิมพานต์ หลังจากที่ปู่โตนได้ศึกษาธรรมปฏิบัติธรรมกับหลวงปู่เทพโลกอุดรจนมีความสามารถพอสมควรแล้ว วันหนึ่ง หลวงปู่ได้ชวนปู่โตนเดินทางเข้าสู่ป่าหิมพานต์ โดยเตือนให้รักษาสัจจะ ห้ามตกใจหรือยินดียินร้าย ไมเช่นนั้นจะเป็นอันตราย ในป่าหิมพานต์ ปู่โตนได้พบต้นนารีผล ออกผลเป็นหญิงสาวงาม ส่งกลิ่นหอม มีชีวิตจิตใจ เป็นเครื่องทดสอบจิตใจผู้ปฏิบัติธรรม หากใครหลงไปเสพสมจะหมดฤทธิ์ ต้องบำเพ็ญเพียรใหม่ (สิทธา เขตวัน และคณะ, ม.ป.ป.: 14-22)

ต่อมา ปู่โตนได้สร้างพระผงหลวงปู่เทพโลกอุดร ที่ถ้ำวัดวังปลาหมู จังหวัดกาญจนบุรี โดยรวบรวมมวลสารศักดิ์สิทธิ์ รวมถึงเศษหลวงปู่สรวง และมวลสารจากเกจิอื่น ๆ หลวงพ่อจิตติปลุกเสกด้วยญาณหลวงปู่เทพโลกอุดร และปู่โตนได้นำไปให้หลวงปู่สรวงเสกซ้ำ ก่อนแจกจ่ายให้ศิษย์ ดังนั้น พระชุดนี้จึงเป็นเครื่องเชื่อมโยงบารมีของหลวงปู่เทพโลกอุดร ปู่โตน และหลวงปู่สรวง ในสายธรรมเดียวกัน (จำจ๊ะระสิทธิ์, 2557)

สรุปได้ว่า บทบาทของหลวงปู่เทพโลกอุดร ตามความเชื่อของนักปฏิบัติธรรม เป็นบทบาทเพื่อการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยท่านได้มาโปรดญาติโยมเพื่อให้ได้ทำบุญกับเนื่อนาบุญ จะได้ผลมาก การแสดงธรรมโปรดให้เหมาะสมกับพื้นฐานทางธรรมของผู้ฟัง ถ้าเป็นชาวบ้าน หลวงปู่เทพโลกอุดรสอนให้กระทำสุจริตทั้งทางกาย วาจาและใจ ทำให้ได้ผลเป็นบุญ ส่วนการทำสุจริตไม่ว่าจะเป็นทางกาย วาจาและใจ ทำให้ได้ผลเป็นบาป ซึ่งล้วนเกิดแต่ตนเองเป็นผู้กระทำทั้งสิ้น ในส่วนนักปฏิบัติธรรมที่เป็นพระภิกษุสามเณรที่มีพื้นฐานมากพอแล้ว ท่านให้ฝึกจิตให้เป็นสมาธิ โดยให้เริ่มดูจิตของตนเอง มีสติอยู่ทุกลมหายใจเข้าออกเพื่อให้จิตสงบเป็นสมาธิ เป็นบาทฐานแห่งการเจริญวิปัสสนาต่อไป โดยที่หลวงปู่เทพโลกอุดรเป็นผู้ชี้บอกแนวทางเท่านั้น ส่วนการลงมือปฏิบัติเป็นภารกิจของนักปฏิบัติธรรมทั้งหลาย ท่านพร้อมช่วยเหลือผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ที่ไปธุดงค์ในป่าใหญ่ ซึ่งมีโรคภัยไข้เจ็บ ให้หายจากอาการเจ็บป่วยได้ และเปิดโอกาสให้ศิษย์ได้พิสูจน์ของจริงจากสถานที่จริง ซึ่งไม่น่าจะเป็นไปได้ เพื่อได้รับประสบการณ์ตรง โดยไม่ให้เกิดหลงผิดในกามราคะ

องค์ความรู้ใหม่

ความเชื่อเรื่องหลวงปู่เทพโลกอุดรเป็นตำนานพระอริยวงศ์และนักปฏิบัติธรรมที่เล่าสืบกันมา จากข้อมูลเรื่องเล่าทำให้เกิดข้อสันนิษฐานเกี่ยวกับหลวงปู่เทพโลกอุดรในฐานะเป็นพระภิกษุผู้เร้นลับว่า เป็นพระภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง หรือเทียบเคียงได้กับพระภิกษุรูปหนึ่งในทางประวัติศาสตร์ไว้มากมายหลายข้อมูล นั่นคือ อาจเป็นพระสุภัททเถระ พระอุปัชฌาย์เถระ หรือพระอุตรเถระ ผู้มาพร้อมกับพระโสณเถระ ซึ่งเป็นคณะพระสมณทูตที่

พระโมคคัลลีสบุตรตีสสเถระส่งมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ หลังทำการสังคายนาครั้งที่ 3 เสร็จแล้ว ซึ่งเชื่อกันว่า พระอัครเถระนั้นยังดำรงสังขารชั้นธัญญะเพื่อดูแลพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ แต่น้ำหนักของข้อสันนิษฐานค่อนข้างไปที่พระอัครเถระมากกว่า ในประเด็นที่มีความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ของการประกาศพระศาสนาของท่าน และท่านเป็น 1 ในคณะพระภิกษุสายเหนือโลก

สรุป

ในช่วงปี พ.ศ. 2490–2500 เป็นต้นมา ความเชื่อเรื่องหลวงปู่เทพโลกอุดร (หลวงปู่ใหญ่หรือพระในดง) เป็นตำนานตามความเชื่อของพระธุดงค์และนักปฏิบัติธรรมที่เล่าสืบ ๆ ต่อกันมา ท่านสำเร็จในวิชา 8 โดยเฉพาะมีวิปัสสนาญาณแก่กล้าอย่างยิ่ง มีมโนยิทธิ สามารถแสดงฤทธิ์ต่าง ๆ ได้ และเป็นผู้ชำนาญแคล้วคล่องในการเข้าออกถ้ำตามปรารถนา สามารถใช้อิทธิบาท 4 เพื่อดำรงกายชั้นธัญญะให้มีอายุยืนได้ เพื่อที่จะทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ครบ 5,000 ปี และทำหน้าที่เหมือนพระพี่เลี้ยงให้แก่พระภิกษุสายกรรมฐานเพื่อให้เข้าถึงธรรม หลวงปู่เทพโลกอุดรได้แสดงบทบาทการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา โดยมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับนักปฏิบัติธรรมทั้งที่เป็นพระภิกษุสามเณรและชาวบ้าน เพื่อให้พระพุทธศาสนาอยู่ครบถึง 5,000 ปี ในหลาย ๆ ด้าน แต่บทบาทด้านที่เด่น ๆ ที่นำมาศึกษาในบทความนี้ คือ เป็นเนื้อนาบุญที่ท่านได้มาโปรดญาติโยม การแสดงธรรมโปรดให้เหมาะสมกับพื้นฐานทางธรรมของผู้ฟัง ถ้าเป็นชาวบ้านหลวงปู่เทพโลกอุดรสอนให้กระทำสุจริตทั้งทางกาย วาจาและใจ ในส่วนพระภิกษุสามเณรที่มีพื้นฐานมากพอแล้ว ท่านให้ฝึกจิตให้เป็นสมาธิ เป็นบาทฐานแห่งการเจริญวิปัสสนาต่อไป ท่านพร้อมช่วยเหลือผู้ปฏิบัติปฏิบัติชอบ ที่ไปรุดงค์ในป่าใหญ่ ซึ่งมีโรคภัยไข้เจ็บให้หายจากอาการเจ็บป่วยได้ และเปิดโอกาสให้ศิษย์ได้พิสูจน์จากประสบการณ์ตรง โดยไม่ให้ไปหลงติดในกามราคะต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ข่าววาไรตี้. (28 กุมภาพันธ์ 2561ก). *มงคลชีวิต!! บรมครูผู้ลึกลับของสมเด็จพระเจ้าตากสินฯ และสุดยอดเกจิชื่อดัง*. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2567, จาก <https://www.tnews.co.th/variety/420348>
- ข่าววาไรตี้. (7 กรกฎาคม 2561ข). *หลวงปู่ใหญ่มีจริง!! ตำนานลึกลับ*. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2567, จาก <https://www.tnews.co.th/variety/469299>
- ข่าววาไรตี้. (7 ตุลาคม 2559). *เจาะตำนาน "หลวงปู่เทพโลกอุดร" ผู้เป็นบรมครู ของเหล่าสุดยอดเกจิชื่อดัง ในเมืองไทย*. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2567, จาก <https://www.tnews.co.th/variety/207415>
- จำจีระสิทธิ์. (10 กรกฎาคม 2557). *พระมรูปรูปเหมือนหลวงปู่เทพโลกอุดร*. สืบค้นเมื่อ 26 มกราคม 2567, จาก <https://www.web-pra.com/>
- ไทยดำ และคณะ. (ม.ป.ป.). *หลวงปู่เทพโลกอุดร เล่ม 2*. กรุงเทพมหานคร: กองทุนโลกทิพย์.
- ภูริ ภัคดี. (ม.ป.ป.). *หลวงปู่เทพโลกอุดร เล่ม 3*. กรุงเทพมหานคร: กองทุนโลกทิพย์.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2552). *จารีกอโคก*. กรุงเทพมหานคร: ผลิตัมม์.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2555). *พระพุทธศาสนาในเอเชีย*, พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.

พระมหานามเถระ และคณะบัณฑิต. (2553). *คัมภีร์มหาวงศ์ ภาค 1*. สุเทพ พรหมเลิศ. (ผู้แปล). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มนต์ พันลาย. (2551). *อิทธิฤทธิ์หลวงปู่เทพโลกอุดร*. กรุงเทพมหานคร: ไพลินบุ๊คเน็ต.

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2534). *อรรถกถาภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2557). *พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย เล่ม 11, 80*, พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สิทธา เซตวัน และคณะ. (ม.ป.ป.). *หลวงปู่เทพโลกอุดร เล่ม 1*. กรุงเทพมหานคร: กองทุนโลกทิพย์.